

V R T E C.

Izhaja
1. dne
vsacega
meseca
na celej
póli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redniš-
tvu v
Lingar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 9.

V Ljubljani 1. septembra 1879.

Leto IX.

Detetu.

O spančkej dete mi sladkó,
V zibéli sanjaj lepe sanje!
Skrbi še ti ne znaš vsakdanje —
O spančkej dete mi sladkó!
Vsaj kadar pride ti spoznanje,
Prelépih sanj nič več ne bó.
O spančkej dete mi sladkó
V zibéli sanjaj lepe sanje!

Nebeški angel varh je tvoj,
Da čuva sanje tvoje male,
Ki v spanji so se prikazale.
Nebeški angel varh je tvoj!
Vsaj so nebesa ti jih dale,
Ki širijo se nad teboj —
Nebeški angel varh je tvoj,
Da čuva sanje tvoje male.

Potem pa nese jih nazaj,
Vse sanje spet v višave svete,
Da hráni zate jih, o dete,
Potem pa nese jih nazaj,
Da zopet izroči ti vzete,
Ko pribitiš v nebeški raj —
Zato pa nese jih nazaj
Vse sanje spet v višave svete.

J. Š. K.

Ljubezen do staršev.

I.

V znožji strmega pogorja daljne Sibirije je stala pred več leti ubožna, samotna hišica. V hišici uboštva so prebivali starši z jedino hčerko Milko, ki so bili nekdanj z obilim časnim premoženjem obdarovani, a po nevošljivosti in krivem obdolženju svojih sovražnikov so bili za vselej v daljne sibirske puščave obsojeni. — Milka se ni spominjala, kdaj je prišla v ta divji, dolgočasni kraj; zato je ni občutila in spoznala svoje žalostne in nemile osode; preživela je svoja otročja leta v nedolžnem veselju in je bila jedina tolažba in veselje svojih nesrečnih staršev. Komaj deset let stara, začela je razodevati vse one lepe dušne lastnosti, ki so kinč in krasota ženskega spola; delavna, pobožna, ubogljiva in polna srčne ljubezni do svojih staršev je bila; tudi nje telesna lepota se je začela razvijati jednako cvetici o pomladanskem času, z jedno besedo: Milka je bila deklica, kakor malo taci pod solncem. Kolikor bolj so se razvijale njene dušne moči, toliko bolj je tudi spoznavala revščino svojih staršev. Posebno oče so bili vedno vsi pobiti in žalostni, kar je blago Milko do duše bolelo in peklo. Mislč, da ste pomanjkanje in revščina vzrok očetove žalosti, poslužila se je Milka vsake priložnosti, da bi kak krajcarček zaslužila; zato je tudi začela po dnevih hoditi, da bi kolikor mogoče več zaslužila in tako ubožni stan svojim staršem saj nekoliko polajšala. Ker je bila Milka pri delu na dnevih posebno pridna, zato so jo povsod radi na delo jemali; kdo je bil pa tudi veseljši od Milke, ko je zvečera s svojim pičlim in bornim plačilom, vsa trudna in spehana proti domačej hišici hitela, in v hišo stopivša, ljubemu očetu in materi roke poljubovajoč, jim svoj zaslužek izročila. Večkrat si je po dnevu od lastnih ust kruhek odtrgala, da je na večer toliko več domov prinesla mogla. O takih prilikah se je sicer razlilo po očetovem resnobnem obrazu milo smehljanje, pozabili so na kratek čas svojo revščino, ali notranja srčna žalost je kmalu tudi vnanje veselje pregnala z njegovega obličja. Milka vidč, da ljubega očeta nikakor ne more stanovitno razveseliti, postala je silno žalostna; mislila si je, da oče z njo niso zadovoljni, in mnogo noči je prečela britke solze točivši in vedno premišljevajoč, kako bi ljubim staršem mogla dopasti in njihov revščino vsaj nekoliko polajšati.

Neko noč sliši očeta in mater, kako sta si v stranskej izbi žalujoča drug drugemu svoj žalostni stan tožila; oče so posebno srčno tudi svojo ljubo Milko pomilovali, ki se trudi in trudi za vsakdanji kruhek v potu svojega obraza, v tem ko bi se imela v glavnem mestu razveseljovati nad dobrotami časnega življenja. Milka sicer ni bila radovedna deklica, ali slišati očeta od glavnega mesta itd. govoriti, še bolj nastavi ušesi in natanko posluša, in zdaj se le se jej oči odpró. Povzela je iz očetovega in materinega pogovora, da Sibirija ni njihov pravi dom, kakor je do zdaj mislila, da so oče bili nekdanj jako bogat mož in imeniten vojak v carskej ruskej vojski; slišala je dalje, kako so bili po nekem sovražniku krivo zatoženi in zatoraj od mogočnega cara v Sibirijo pregnani. Občutke, kateri so srce naše Milke med tem pogovorom prešinili, moje pero popisati ne more, — od srčne žalosti se vsa trese, zamakne se, premišljuje in hitro sklene, kaj hoče storiti. Komaj pričaka prvega svita, vstane in v prisrčnej molitvi se priporoča Bogu, dokler oče ne vstanejo.

Zdaj stopi v izbo, in jokajoč jim pade okoli vratu, rekoč: „Oče, ljubi oče, nekojšna noč mi je odkrila vaš tužni stan, pozno sicer so mi se oči odprle, ali hvala Bogu, vendar še ne prepozno! Vzdigniti se hočem tjã do glavnega mesta, pasti mogočnemu caru pred noge, zagotoviti ga, da ste nedolžni, in ne bodem nehala prositi, dokler ne slišim iz carovih ust tolažilnih besed, da vam je vaša čast in vaše premoženje zopet povrneno!“ — Oče ostrme nad besedami svoje Milke, ali solzé jih polijó in jim ne dajo niti besedice izpregovoriti. Po dolgem jekanju odpró oče svoja usta in pravijo: „Ljuba, prisrčna Milka! Bog naj te blagosloví, on ti naj da doživeti na zemlji boljših dni kakor meni, in naj ti poplača vse tvoje skrbí in vso ljubezen, katero tvoje nedolžno srce proti meni izkazuje; zakaj gotovo bi moje kostí že davno krila hladna gomila, ako bi te Bog meni ne bil poslal kakor angela v tolažilo mojih srčnih britkosti. Ali, prisrčna Milka! tvoje želje, mene kdaj od tukaj rešiti, so zastonj, zakaj védi, da Sibirija je grob živih, in kdor je tù sem pregnan, vidi cvetice upanja še le onkraj groba cveteti; družbi človeškej je tu slednji že odmrí.“ — Milka pri teh besedah omolkne; ali pretrden je bil njen sklep, toraj povzame besedo in pravi: „Ljubi oče! jaz ne obupam nikakor, in takój danes se hočem podati na pot proti carskemu mestu.“ — „Predraga moja!“ rečejo zdaj oče, „kar tvoje blago srce želi, kar tvoja usta govoré, to se ne more nikakor in nikdar izpolniti, dá, tvoj um je celó preslab, in ne moreš umeti, kako da je nemogoče, kako se nikakor tvoje želje ne morejo djansko izpeljati. Védi, da od tod do glavnega mesta je več sto ur hodá čez neizmerne planjave, hribe, doline, velike reke; po cele dni ni videti živega človeka, a tolikoveč divjih zverí, ki te bi, nezmožno deklico, gotovo raztrgale. Ali ko bi še vsega tega ne bilo, tam na sibirskèj meji je ostra straža, ki nobenega ne pustí čez, ako se ne more izkazati s potnim listom in privolenjem. Potni list pa le naš ostri gospod poglavar, ki daleč daleč od tukaj stanuje, sme in more dati; tega dobiti je skoraj gola nemogočnost. Toraj, ljuba Milka, potolaži se, združi svojo vsakdanjo molitev z mojo, da bi nas namreč dobri Bog kmalu poklical od tod, in nas preselil tjã, v tisto srečno deželo, kjer se časna žalost izpremeni v večno veselje.

Pri poslednjih očetovih besedah Milka popolnem omolkne. Videlo se je, kakor da zdaj res spozna nemogočnost, da bi rešila očeta iz teh pustinj, in kakor bi bila svoje želje v globočino srca zakopala, ni odslej niti besedice več črhnila od svojega naména. Ako je pa bila, kakor jo iz njenega poprejšnega življenja poznamo, že posebno pridna pri svojih delih, si odslej ni privoščila skoraj počitka ne po dnevi, ne po noči. Večkrat je od dela tako trudna na večer domóv prišla, da jej skoraj ni bilo več živeti, a vendar je še vselej namesto matere opravljala domača opravila, in iz nizkih oknic Milquine revne spalnice je gotovo vsak večer poslednja lučica briela v temno noč. Molila je, ko sta oče in mati že spala, pred lepo podobo nebeške kraljice, ki jo je imela na steni obešeno, zamaknena v srčnej molitvi, bolj angelu nego človeku podobna; nek nebeški mir je bil razlit čez nje obličje. —

II.

Minulo je bilo več tednov, ko nečega večera Milka zeló hitro domóv prihití; vse njeno obnašanje je razodevalo srčno veselje. Stopivši v sobo, kjer

sta si oče in mati ravno zopet svoje nadloge potoževala, veselo zavpije: „Ljubi oče, ljuba mati, veselita se z menoj! Glejta, tukaj moje dovoljenje, da smem sibirsko mejo prestopiti, glejta tukaj moj popotni list do glavnega mesta; ako Bog hoče, kmalu nam bodo zasijali boljši dnevi.“ Oče in mati omolkmeta, a Milka z veseljem dalje pripoveduje, kako je po starem čuvajskem zapovedniku, ki je bil posebno dobra duša, in pri katerem je velikokrat na delu bila, od deželnega poglavarja dobila dovoljenje in potni list do glavnega mesta; a da je od svoje prošnje proti njima do zdaj molčala, storila je zato, da bi njiju veselje toliko večje bilo, ako bo svoj namen srečno dosegla. — Očetu in materi so zaigrale pri teh besedah solzé v očeh, ali ne solze veselja, nego solzé srčne žalosti.

„Tako zdaj,“ povzamejo oče besedo, „zdaj naju hočeš zapustiti? Ti najina jedina podpora in veselje hočeš najino globoko žalost še povekšati, ker, ako naju zapustiš, gotovo te nikdar več videla ne bova! O, kje tam je meja Sibirije, kje tam je glavno mesto! — O ljubo dete! tega ti ne moreš uméti, in ako se na pot podaš, gotovo greš v svojo smrt.“ Milko zdaj tudi solzé poljé, na koleni se spustí pred ljube starše, in z milim glasom pravi: „O ljubi oče, ljuba mati, odpustita mi, ker vama toliko žalosti delam, prosim vaju pa tudi, ne odrecita mi mojih srčnih želj, in pustita se mi podati tjà, od koder se vam vaša čast, vaše dobro imé in vaše premoženje zopet povrne. Ne skrbita preveč zame, dobri Bog, na katerega trdno zaupam, gotovo me ne bode zapustil, gotovo me bode njegov angel spremljal na mojih potih, ter me srečno pripeljal na kraj svojih želj.“ — Ker je Milka tako dolgo prosila, rečejo poslednjič oče: „Tvoja pobožnost, tvoje trdno zaupanje na Bogá, ljuba Milka, dela mi v sredi moje žalosti vendar srčno veselje; če tedaj že ni drugače, sprejmi moj blagoslov in pojdi tjà, kamor te žene tvoja otročja ljubezen do mene in tvoje ljube matere. A midva hočeva domá neprenehoma zate moliti, da, ako se tudi tvoje želje ne izpolnijo, vsaj srečno zopet v najino naročje nazaj prideš!“ — Zdaj so skupaj večerjali, a po večerji so oče še Milki zaznamovali, kolikor se je najbolj natanko moglo, pota in kraje, po katerih naj popotuje; poslednjič opravijo večerno molitev in gredó k počitku, ker zjutraj zgodaj se misli Milka napraviti na daljni pot. V svojo izbico prišedši poklekne Milka pred podobo device Marije, ter se jej zahvali za nje priprošnjo pred Bogom do zdaj, priporočí se jej tudi goreče v njeno mogočno varstvo na daljnem potu, in potem vzame slovó od vsega, kar jo je tu veselilo, ker nek notranji glas jej pravi, da je nocej zadnjikrat v svojej izbici. — Nato se vleže in kmalu zatisne trudne oči. Ko se prebudi, sta bila oče in mati že na nogah, vsa žalostna in pobita.

Milka se hitro napravi, stopi iz svoje izbice, ter vsi trije se še jedenkrat, znabiti za vselej, vsedejo skupaj k zajuterku, ki je bil obilo zalit z grenkimi solzami. Po zajutreku vzame Milka žakljíček, vloží noter svojo ubožno, pa snažno obleko, kakor tudi male krajcarčke za popotne potrebe, nabaše culico na hrbet, vzame palico v roko, jokajoč poklekne pred starše, ter jih še jedenkrat prosi za odpuščenje, ako jih je razžalila, in za njih blagoslov. Žalosti pri tem slovesu moje pero popisati ne more. Jokajoče vidimo vse tri skupaj klečati v sredi izbe! —

Milka poslednjič srčna vstane, poljubi še jedenkrat staršem roke, in reče: „Bog vas ohrani ljubi oče, ljuba mati, zdrave domá in tudi mene na daljnem potu

on naj nas zopet srečnejše združi, kakor se danes ločimo! Bog z vami in z menoj!“ to so bile Milkinе poslednje besede, potem se urno zasuče in odide iz hišice. Oče in mati gresta jokajoč za njo pred hišna vrata, in s solznimi očmi gledata za njo, dokler ne pride do daljnega gozda, skozi katerega je pot peljala. In še jedenkrat pomigne k slovesu svojim ljubim staršem z belo rutico zadnji pozdrav, in kmalu potem jo zakrije gosta hosta njiju očem.

Milko spremljati na njenem potu skozi divje, neznane kraje, priče biti vseh njenih težav, stradanja in družega trpljenja, zdi se mi preobširno; potrebovala je namreč le do sibirske meje več tednov za potovanje. Vendar je do zdaj srečno premagala vse težave daljnega potovanja. Ali prišedši v mesto K., kjer se je čez reko Volgo morala prepeljati, potopi se ladija z mnogimi drugimi potniki in komaj je bila uboga Milka strašne smrti rešena. Na pol mrtva je bila potegnjena iz vode in prenešena v nunski samostan, kjer je bila bolnišnica za ženske. Tu se je poloti huda bolezen; prestrašila se je in zelo prehladila, ker je bil že pozni jesenski čas. Ljubeznjivo obnašanje in dobra postrežba prijaznih nun jej je vendar zopet kmalu ljubo zdravje podelilo, in predno se je od tukaj ločila, storila je v serci Bogu zvesto obljubo, ako ljubim staršem rešitev iz pregnanstva od mogočnega cesarja izprosi, da hoče potem ostati v samostanu ubogim bolnikom v postrežbo.

Ker si je bila v samostanu s svojim lepim in prijaznim zadržanjem ljubezen vseh nun pridobila, jej je ločitev od tod skoraj toliko žalosti napravila, kakor ločitev od ljubih staršev; vendar jej želje, izpolniti kmalu svoj namen, niso dale počitka ne po dnevi ne po noči. Njene misli so bile vedno le pri ljubih starših, tedaj jo je gnalo blago srcé vedno le naprej. Potovanje od tod do glavnega mesta je bilo vendar za njo z veliko manjšimi težavami sklenjeno, ker jej je bila samostanska predstojnica mnogo priporočilnih pisem do svojih znancev v raznih mestih s seboj dala; tudi kraji so bili že bolj obljudeni, kakor po pustej Sibiriji. Vendar se je imela še boriti z mnogimi neprijetnostmi, in zelo trudna pride necega jutra v glavno rusko mesto Petrograd. — Hitela je najpred imenitne gospe iskat, do katere je imela priporočilno pismo od predstojnice samostanske, in katera bi jej imela pomagati, da lože pride do mogočnega cara. Ali žalostne glase mora Milka slišati, da imenitne in dobre one gospe ni več pri življenji. Še drugo priporočilno pismo na necega plemenitega gospoda je imela pri sebi, a tudi ta je bil odšel daleč na svojo graščino za dalj časa stanovat. —

III.

Milka se ni imela zdaj na nikočar pod milim Bogom obrniti; tolažila se je vendar v svojej otročjej priprosi: „Češ, bom pa poskusila sama. Izprašala je ljudi sicer kmalu za carsko palačo, ali v njo priti ni bilo tako lahko, kakor si je uboga Milka mislila. Vojaki, stoječi na straži pred carsko palačo, zavrnejo jo z ostrimi besedami nazaj, rekoč: „Poberi se, tu beračiti ni dovoljeno!“ Mislili so, da je Milko kaka beračica. Surove besede vojakov so ubogo Milko tako presunile, da niti besedice ni mogla izpregovoriti, obrnila se je proč, in solzé jej zalijó oči. Od srčne, nepopisljive žalosti vsa omotena, ni se znala kam podati, hodila je toraj od ulice do ulice, dokler k sreči naleti na neko ubožno, a vendar dobro ženico, katera jej na njeno prošnjo prepusti

malo izbico v stanovanje. Druzega in tretjega dne gre Milka zopet pred carsko palačo, ali straži se ne upa približati, le pazila je, kako bi se skrivaj noter zmuzati mogla. Četrty dan se res srečno zmuzne memo straže in nepoznajoča šeg carskega dvora, sede na stopnice in hoče tu čakati, dokler bi se gospodje, kateri so drug za drugim vèn in noter hodili, nekoliko ne razšli. Zopet je naša Milka nesrečna, kajti nek služabnik v krasnej obleki prišedši po stopnicah, grdo jo začne oštevati, rekoč: „Kako se vendar podstopiš tu v carskej palači celó na stopnicah prosjácii!“ „O, saj ne prosjačim, govorila bi le rada z mogočnim carom,“ odgovori jokajoča Milka. „Kaj? ti hočeš s carom govoriti? Menda se ti v glavi meša kali,“ zakrohota se strežaj in že jo misli po stopnicah zapoditi, da nek gospod zraven pristopi in strežaju reče: „Pusti deklico!“ — Strežaj plašno odstopi.

Gospod se začne z Milko pogovarjati tako-le: „Ljuba deklica, kaj bi rada?“

Milka: Z mogočnim carom bi rada govorila.

Gospod: Ali imaš privoljenje k temu?

Milka: Kakošno privoljenje?

Gospod: Ali ti ni znano, da, kdor hoče s carom govoriti, mora vložiti spisano prošnjo, in če se mu na to privoli, sme se približati mogočnemu caru?

Milka: Gospod! tega nisem znala.

Gospod: Od kod si doma?

Milka: O, ljubi gospod! daleč je moj dom; iz Sibirije sem.

Gospod: (Čudè se.) Za milega Boga! kako si vendar prehodila tako šibka deklica, tako dalnji pot?

Milka: Večni in vsemogočni Bog in ljubezen do mojih ljubih staršev me je sem pripeljala.

Gospod: Kaj so tvoji starši?

Milka: Oh! ubožni so moji starši, a svoje siromaštvo trpijo po nedolžnem; moj oče so bili nekdej imeniten častnik v carskej vojski, pa krivo so bili zatoženi od necega sovražnika in vsled tega pregnani v Sibirijo.

Gospod: Kako se imenujejo tvoj oče?

Milka: Miroslav Hrabrovski.

Gospod: In kaj želiš s carom govoriti?

Milka: Zagotovila bi ga rada, da so moj oče nedolžni, in prosila bi ga za milost in rešenje iz sibirske sužnosti.

Gospod jej na to odgovori: „Nimaš sicer dovoljenja s carom govoriti, a ker si daleč prišla, ti bodo dvorske šega izpregledane, samo malo tukaj počakaj, mislim, da bodeš kmalu videla cara. Pri teh besedah ptuji gospod zapusti Milko.

Čez malo časa potem stopi lepo oblečen strežaj pred Milko, in ona misleč, da je to car sam, že mu hoče k nogam pasti, ali prijazno jej reče dvorski sluga: „Mogočni car hoče s teboj govoriti, idi toraj z menoj.“ Plaho stopa Milka za strežajem skozi krasno okinčane sobe, in ko prideta do nekih vrat, odpre jih strežaj urno na dve plati. Milka zagleda na pozlačenem prestolu sedeti tistega gospoda, s katerim je ravno kar v otročjej priprostosti zunaj govorila! — Vsa omamljena stopi Milka pred carski prestol, ali nogi se jej pričeneta šibiti, na kolenu pade in namesto prositi, z jokajočim glasom reče: „O ljubi moji starši, ako bi zdaj znali, kam je mene božja milost pripeljala, gotovo bi Boga slavili!“ — Car zdaj prijazno Milko nagovori, reče jej vstati

in se na stol vستي, katerega jej strežaj na carovo povelje prinese. Iz stranske sobe stopi imenitna gospá. Bila je svitla cárica. Na carovo povelje mora Milka zdaj vse svoje življenje in svoje potovanje natanko povedati. Ko je na konci svojo prošnjo za rešitev staršev izrekla in mogočnega cara očetove nedolžnosti hotela prepričati, jej car odgovori:

„Ako bi tudi nobenega družega dokaza ne imel, že to me zadostno prepričuje, da starši, ki so tako dobro in blago hčerko izredili, ne morejo biti hudobni; toraj imenujem od te ure tvojega očeta zopet častnika v svojej vojski, in vse njih premoženje bodi jim zvesto povrneno. Očeta lahko tukaj v Petrogradu počakaš, ker bo še danes deželnemu poglavarju zaukazano, da tvojega očeta oprostí. A ti tudi še zana prejš hodi po nastopljenem potu, spoštuj in ljubi svoje starše in blagoslov božji bo s teboj.“

Bogato obdarovana zapusti Milka carsko palačo, in še le v bližnjej cerkvi je prosila polna hvaležnosti v srčnej molitvi za srečo in blagoslov visoke carske rodovine.

Bilo je ravno 17 mesecev, kar je zapustila hišo svojih staršev.

Družega dne piše Milka, ki je bila zdaj v 16. letu svoje dóbe, staršem veselo prigodbo, da so rešeni, ter jim tudi ob jednom naznani, da je Bogu obljubila, v samostan stopiti. „V nunskem samostanu zopet najdete svojo do smrti vam vdano Ljudmilo“ — bile so zadnje besede njenega pisma.

Čez nekaj dni potem zapusti hvaležna, vesela in srečna glavno mesto Petrograd. Necega večera o „Ave Mariji“ pozvoni v mestu K— šibka, pa zala deklica Milka na samostanska nunska vrata, ter prosi prenočišča. Vratarica jo hitro izpozna. Vse nune so se zelo veselile, da je srečno rešila svoje starše. Sprejeta je bila v malo dneh v njih družbo, ker jej je bilo to že pred njenim odhodom iz samostana obljubljeno.

Ali kje je na svetu veselje brez žalosti? Milka kmalu zbolí, začela je hirati in od dne do dne prihaja slabejša. Dolgo se je tolažila, ker si je mislila, da se še ni izpočila od daljnega potovanja, ali necega jutra reče svojej prijateljici: „Ljuba moja! vsak dan se čutim slabejšo, smrtna bolezen je blizu, in ako mojega ljubega očeta in drage matere kmalu, kmalu ne bo, nikoli ju več ne bom videla na tem svetu. Prijateljica jo tolaži, ali Milka je čutila, kako stoji ž njo; toraj v malo dneh poprosi samostanskega duhovnika, da jej podelj sv. zakramente. — Zvečera tistega dne, ko je bila za smrt prevedena, poprosi samostansko predstojnico k sebi, in jej s slabim glasom reče: „Častitljiva mati, zahvaljujem se vam za vso vašo skrb, ki ste mi jo od ónega dne, ko sem v to obzidje stopila do denšnjega dne skazovali. Srčno sem želela, da se vam za vaše dobrote že tu hvaležna skazem, ali kakor se čutim, v bukvah previdnosti božje stoji zapisano drugače. Smrti se ne bojim in rada zapustim svet, le svoje ljube starše bi bila v tem življenji še jedenkrat rada videla. Če vendar poprej umrjem, prosim vas, čestitljiva mati, sporočite jim, kadar semkaj pridejo, moj zadnji srčni pozdrav in povejte jim, da sem jih spoštovala in ljubila do smrti. V nebesih se zopet vidimo.“

To so bile zadnje besede naše Milke, in komaj pol ure potem je mili glas mrtvaškega zvona iz samostanskega zvonika naznanil, da se je nekdo preselil iz te solzne doline v večnost. Milke ni bilo več med živimi! — —

V lepo belo oblačilo oblečena in z dišečimi eveticami posuta, ležala je Milka na mrtvaškem odru. Še mrtva se je držala na smeh in bolj nevesti, kakor mrliču je bila podobna. Ravno drugrega jutra bi se imelo njeno truplo izročiti črnej zemlji, — ko na večer pridrdra kočija pred samostanska vrata. Sedela sta notri Miroslav Hrabrovski in njegova žena. Glasno zazvončká durni zvonec ter kliče vratarico odpreti. Kmalu so duri odprte in kmalu tudi vratarica spozna Milkine starše. Na njih prošnjo, da bi jih peljala do Milke Hrabrovske, od katere so že v bližnjem mestu zvedeli, da je bolna, stopa vratarica molče naprej ter jih spremi do izbice samostanske predstojnice. Z besedami: „Tukaj so Milkini starši,“ predstavi jih predstojnici, potem urno odide; bala se je namreč biti pričujoča, kadar bodo starši zvedeli, da je Milka umrla.

Predstojnica mirno reče staršem: „Znane so mi iz poslednjega pisma, ki ga je vama pisala, zadnje besede:“ „v nunskem samostanu najdete zopet svojo do smrti vam vdano Ljudmilo,“ in res, v preroškem duhu je govorila. Videli jo boste še, lepo, nedolžno nevesto, ali kratka ločitev na pragu sibirске hišice bila je podoba dolge ločitve, ki nas vse jedenkrat čaka. Z žalostjo vama moram povedati, da je Milka hudo obolela — da je prosila za sv. popotnico umirajočih in rekla, če ne tu, v nebesih vidim zopet svoje ljube starše — in res se je Bogu zazdelo, da jo v najlepši mladosti pokliče na dobro zaslužen plačilo v nebesa!“ — Neizrekljiva žalost presune srca ubogih staršev pri teh besedah samostanske predstojnice.

„Peljite naju do nje,“ to so jedine besede, katere sta mogla izgovoriti. — Ko po dolgem mostovžu pridejo do zadnje izbice, odpre predstojnica vrata in tu zagledata Milko kakor v rajskej lepoti ležati na mrtvaškem odru.

„O Milka, Milka!“ zajočeta oba z milim glasom, „tedaj za najino rešitev si morala dati lastno življenje; o da sva te od sebe pustila, ker brez tebe je nama tudi carska palača pusta, dolgočasna Sibirija. — O Milka! ljubeznjiva Milka! kdo bi si bil vendar mislil, da naju tako kmalu zapustiš!“ V nepopisljivej žalosti prečujeta ubogi oče in mati vso noč poleg trupla svoje jedine hčerke, večkrat jo vroče poljubujeta na blede mrzli lici, ter se ne moreta niti trenotka ločiti od nje. Zjutraj je bilo med milim petjem žalostnih nun prenešeno Milkino truplo v cerkvico, in od tukaj na bližnje pokopališče, kjer je bilo sprejeto v krilo črne zemlje ter za vselej pokrito telesnim očem prežalostnih staršev. — Čez nekaj ur potem odpelje Milkine starše lepa kočija iz mesta K— proti Petrogradu, kjer jim je bila čast in imovina zopet obilo povrnena, ali Milke ni bilo več in tudi veselje se ni nikdar več povrnilo v njihova srca. Kmalu sta tudi ona sledila svojej hčerki v hladni grob!

Ljuba mladina! ko prebereš to resnično prigodbo, mislila si boš: Milka bi bila pač zaslužila, da bi se jej bilo na zemlji boljše godilo, ker je svoje starše neizrečeno ljubila; a namesto srečnega, dolzega življenja je morala tako kmalu umreti. Na take misli ti ob kratkem odgovorim: Dobri Bog je Milko poklical iz kratkega pozemeljskega trpljenja na večno plačilo v nebesih; kajti zemlja, ako se nam še tako dobro godi, ostane vendar le solzna dolina, ki nam za jedno samo veselo uro rodi gotovo mnogo mnogo ur žalosti in trpljenja.

J. Skerbinec.

Sv. Cirila samostan v Pragi.

Zlata Praga, „slovanski Rim,“ kakor jo pesnik zôve, spada mej najlepša mesta vsega sveta. Stanovnikov ima do 200.000, z večine češkega rodú. Mnogo lepih mostov, poslópja in cerkev lepotíci to češko središče. A mej najlepše cerkve, treba štéti sv. Cirila, prvega slovanskega apostola, samostan, ki ga imate naslíkanega pred sobój. To velikansko poslopje stoji v „starem mestu.“ Blizu palače kneza Kinskega na „Ringu“ je sezidano v čast imenovanega sv. apostola. Stolpa, s katerih je daleč po mestu najkrásnejši razgled,

imata na vrhu vsak svojo piramido. Pokojni cesar Ferdinand I., ki je svoje zadnje dni tiho prežível v Pragi, daroval je tej cerkvi podobi sv. apostolov Cirila in Metodija, od mramora izsékaní. To izvrstno delo bode zlátej Pragi vselej na čast in zvršil ga je nemški umétalnik, po svojih umotvorih široko slovéci Emanuel Maks. Notranja oprava te cerkve je velícastna. Kamor koli se oko ozrè, vidi krasne podobe svetníkov, svetnic božíh ter tudi druge. A kadar ti mej sv. mašo zagrmé velikánske orgle, najlepše v Pragi, nehoté poklekneš in hvalíš Boga na višavah, kà je človeku dal toliko uma, da more ustvariti táko krasoto.

Ako te burno življenje zanese v to velikolépno mesto, dragi čitatelj! ne pozabi sí oglédati samostana Cirilovega; ne bode ti žal. M. Málóvrh.

Lev in žaba.

(Basen.)

Lev pride do neke mlake, v katerej so bile žabe. In rávno kar začela je jedna svoj „rêga, rêga“ — drla se je iz vsega grla. Lev ves osupnen obrne se proti ónej stráni, od koder je slišal ta čudni glas, mislil si je, da prihaja tolik glas od kake velike živali. Postojí nekoliko časa in posluša; ko pa vidi žabo iz mlake na breg izkobácati se, stopi nejevoljen blízke ter jo pohódi.

Basen ta nas uči, da se nam ni strášiti glasú, dokler ne vidimo, od kodi pride; a tudi nam kaže, da so mnogokrat veliki nezmožnéži baš največji kričáči.

So. P...ar.

Zaslužena desetica.

(Po resničnej dogodbi.)

Da-si ni železnica še pridelkov in sadja iz Elbske doline na Nizozemsko prevaževala, vendar Nizozemljani niso hoteli živeti brez sadu in sočivja iz Elbske doline. Zato so vozniki z enim konjem in samotéžniki mnogo več zaslužka imeli. Počasi je peljal z enim konjičem ali samotéžnik svoje blago na prodaj. Večidel so vozili na priprostih „garah“ ali na vozičku z dvema kolesoma po prašnatej, rupastej cesti ter so pri raznih hišah postajali prodavajoč pripeljane stvari.

Tak samotéžni voznik je bil stari, pošteni Gothard. Njegovo ime je bilo znano na široko in daleč. Čudna oseba ta Gothard; na nogah je imel opanke; hlače iz močnega kozlovega úsnja od maščobe že precej svitle. Nad gležnji so morale biti zmirom prevezane. Kratek, višnjav jopič mu je pokrival gorenji del telesa poleg ponošenega zametastega telovnika, na katerem je imel žep za umazani denarni mošnjiček in svojo veliko okroglo tobáčnico. Ruta okoli vratú je bila navadno ognjeno-rudeče barve, ter le slabo privezana, posebno v velikej vročini, katero mu je še hujšo delala težavna vožnja. Pri vsej tej afrikanskej vročini je imel na glavi še cifasto kapico pod težkim klobukom. Tak je bil stari Gothard, ki je kupčeval s sadjem ter je razven „gar“ imel še velik jerbas za črešnje, hruške, murke in jabolka.

Nekoč nabaše veliko murk (kumar), katerih teža je znana. Poslala mu jih je neka kmetica Hana v T.... Ž njimi hiti na Nizozemsko. Bil je zelo vroč popóludne, ko stari Gothard svoj koš čez rami obesi in s pristavkom „Bog pomózi!“ gare odpelje. A vendar ni bil še daleč. Težki voziček ne gre tako gladko po strmem, rupastem potu od Elbske strani naprej. „Stati gare ne smejo!“ reče Gothard, ko jih malo ustavi in iz tobáčnice duhana vzame. „Ko bi le že skoraj bil na cesti,“ vzdihne ubogi starček. „V sosednjem vási se že dá nekoliko prodati in potlej bi že šlo.“ To rekši ogleduje se na vse strani, kakor da bi koga iskal, ki bi mu pomagal gare vleči. A nikogar ne ugleda, ker ta kraj ni imel takrat toliko prebivalcev, kolikor jih ima zdaj, in tudi solnce je preveč pripekalo, ter so mnogi rajše v senci ležali. Zdajci ugleda vendar nekoga priti. Bil je mlad deček, ki se je Gothardu bližal.

„Fantè! ali slišiš?“ kriči že od daleč stari Gothard; „ti bi mi lahko pomagal, da gare vsaj do ceste privlečem, sam jih ne morem. Deček ne odgovori ničesar, a vendar se takój pripravi v pomoč in stopi pred gare.

„Hitro! hitro!“ jecljá Gothard, ko jeden del vrví ponudi dečku, da bi vlekel. Deček tega ne umeje. „Dáni vrv preko leve rame,“ zagromi Gothard nekako nejevoljno nad njim, „si pač kakor vidim, pravi butec!“ Deček uboga. „Takó; zdaj pa le vléci, kolikor moreš!“ In res! šlo je hitro naprej preko kamenja in hlodovja. „Le počasi!“ reče čez nekaj časa stari Gothard. „Ti imaš še mlado kri, kadar boš toliko let imel na hrbtu, kolikor jih imam jaz, potlej se boš učil počasi hoditi.“ — Tako prideta srečno na veliko cesto. „Zdaj je že dobro!“ reče stari Gothard, „da sem le tukaj, zdaj bode pa že šlo. Hvala Bogu!“ to rekši potisne gare bliže do cerkve in si obriše z robcem pot z obraza.

Tudi deček je imel svitle pōtne kapljice po čelu. Hitro diha in se sladko nasméhne, kakor bi mu bilo po godu, da se je utrudil.

Ko hoče deček oditi, reče mu Gothard: „Zastonj mi tega nisi storil. Čakaj malo!“ Pri teh besedah seže v žep, ter potegne iz njega umazan mošnjiček, ki je bil večkrat ovit s trakovi. Odvije ga in išče po njem. Že drži petico v roci, pa jo spusti nazaj rekoč: „Desetica ti bode gotovo ljubša, nego petica!“

„Ti si zal deček, moraš tudi dobro srcé imeti, to ti vidim na licu.“ Tvoja pomoč mi gotovo srečo donese, zato moraš desetico dobiti.“ Hoče jo dečku dati, a ta se je brani. „Ne bodi smešen,“ reče stari Gothard in vzemi desetico; kar se pošteno dobi, mora se vzeti, posebno, ako si človek s potom v obrazu zasluži.“ Deček vzame ponudeno mu desetico, rekoč: „Lepa hvala!“ „Tudi jaz se ti zahvalim,“ reče Gothard, ter gleda za odhajajočim dečkom, „To je gotovo priden fantè in njegov oče so ga lahko veseli!“

Še nekaj bi stari Gothard rad poizvedel od mladega dečka, ali ta hiti naravnost proti bližnji graščini.

„He fantè, čigav pa si?“ — Deček se mu nasmeje in kaže na grad. — Hé, menda nisi sin grofa T...?“ Deček prikima, da je, in naglo zbeži. „Jojmina!“ vzdihne stari Gothard, „tega si pa nisem mislil, da bi bil imel tacega pomočnika. Vožnja in pōt mu menda ne bodeta škodovala,“ reče ter sklene „oče je lahko vesel tacega sina!“

Kamorkoli pride stari Gothard povsod pripoveduje, kdo mu je pomagal gare vleči na hrib. Mnogo več je prodal murk, ko so ljudje slišali, da mu je sam grofovski sin pomagal voziti. Ta novica se je hitro raznesla po vsej okolici in ljudje so si šepetali na uho: „mladi gospod grof je pomagal Gothardu na hrib gare vleči.“ — „Oče so lahko veseli tacega sina,“ te Gothardove besede so se tudi izpolnile. Grof, navadno „stari gospod“ imenovan, imel je prijatelje pri sebi, ki so ga bili prišli obiskat. Ko mladi grof v izbo stopi in pokaže očetu desetico, ter mu pové, kako jo je zaslužil, so se temu vsi začudili. Desetica je šla od rok do rok in pri kosilu se je le o mladem grofu govorilo.

Grofič si je spravil desetico in se še zdaj večkrat spominja besed, ki so mu jih rajnki oče rekli: „Hrani ta denar in zapomni si, da pomagati ljudem je plemenito ter da v potu svojega obraza nam je treba kruha služiti. Delati ne bodi nikogar sram!“

Stari Gothard ne živi več, a posestnik zaslužene desetice še živi. Še zdaj se pripoveduje po Elbskej dolini, kako je grofov sin zaslužil desetico, ko je pomagal staremu Gothardu gare voziti na hrib.

Otroci, pómnite tudi vi, da je lepo in plemenito pomagati ljudem, ter da nam je v potu obraza treba delati, ako hočemo vsakdanji kruh jésti.

Bodite pridni in delavni. Kdor brez dela okoli postopa, rado mu kruha izmanjka. Zgodaj vstajati in pridno delati, daje zdravju moč, gospodarstvu vrednost in pošteno življenje.

Za delo primite veselo,
In rado bo vas vse imelo.

Ž.

Angel varuh.

(Resnična dogodka; zap. J. S-a.)

Francoski listi poročajo, da je ne davno krščanski oče s svojim malim sinčekom, katerega je peljal v šolo k Marijnim bratom v Siten, gredóč obiskal svojo hčerko, ki se je vzgojevala v enakem ženskem zavodu. Pred odhodom sta še oče in sin bila pri svetej maši in se priporočila molitvi ondotnih sester, a te so ju zopet priporočile varstvu device Marije in angelu váruhu. Hčerka je bratu tudi dala v spomin zalo podobico angela váruha, ki jo je bratec z velikim veseljem hvaležno sprejel in lepo shranil. Očetu in sinu se je bilo po železnici dalje peljati. Po progi Veytant-Vivis pa so takrat vsi prostori bili tako natlačeni, da je moral oče sinčka na kolenih imeti. Ker sta sedela pri kraji in ker imajo po Francoskem, kakor zdaj tudi pri nas, železnocestni vozovi vrata od strani, — odpró se naglo vrata in predno se oče zavé, kaj da je, pade mu sinek z kolen skozi vrata na cesto. Vse klicanje in vpitje ubozega očeta je bilo zastonj; moral je čakati do prve postaje, — še okoli 3 četrt ure — v strašnem strahu, da bo potem svojega jedinega sina našel mrtvega, morda čisto raztrganega. Te tri četrt ure so bile očetu cela večnost. Izstopivši pri prvi postaji, tekkel je po železni cesti nazaj, da bi poiskal truplo svojega sina, a kako se razveseli, ko že od daleč vidi ljubega sina mu naproti hiteti. Popolnem zdrav in nepoškodovan mu je sinek pripovedoval, kako naglo je iz voza zletel na cesto, in prav rahlo padel na zemljo. Ko je vstal, bil je vlak že daleč od njega. —

Neverni ljudje tako izvanredno rešitev iz smrtne nevarnosti pripisujejo navadno slučajju, a mi véni kristjani predobro znamo, da v takej nevarnosti more človeka obvarovati le vsemogóčna roka božja. Bog namreč vsacemu človeku pošlje njegovega angela váruha, ki mu v vseh dušnih in telesnih nevarnostih stoji na strani, in ga varuje. Pokojni knez in škof Anton Martin Slomšek so o angelu váruhu zložili lepo pesen, v katerej tako-le pravijo:

„Po svetu angel hodi, — Ne vidi ga okó; — Pa vendar tebe vodi, — In váruje zvestó. — V nebesih angel je domá, — Od koder Bog pošilja ga.“

Angel varuh in otrok.

V Rušavi na Moravskem se je pred nekaj dnevi to-le zgodilo: Oče in mati sta senó sušila in sta imela pri sebi dve leti starega otroka. Otročiček je zaspal v kolovozu na potu, ki drží preko travnika, a starši tega niso znali. Oče otide domóv, a mati so si mislili, da je otrok šel z očetom, ter so bili brez vse skrbi. Kmalu potem pride po poti vélik voz z dvema konjema. Ko pride voz do otroka, spečega v kolovozu, prekoračita konja ubozega dečka; ko pa je bilo koló že pri otroku samem, takrat se pa konja ustavita. Hlapec ki ni znal za otroka, maha z bičem po konjih, — ali konja niti za korak nečeta dalje, in ko hlapec še huje z bičem po njih otépa, začneta se spénjati in cepetati, a nikakor ne gresta dalje. Hlapcu se to čudno zdi, stopi z voza in kako se zavzame, ko vidi spečega otroka v kolovozu ravno pred kolesom.

Glejte otroci, tako je čuval angel varuh ubozega otroka.

„Hlas.“

Ogri ali magjari.

Znano vam je, otroci, da se naše avstrijsko cesarstvo deli na dve polovici: v zahodno in vzhodno. Manjša zahodna polovica obsega avstrijske dežele, to je, vsa kraljestva in dežele, ki so v državnem zboru na Dunaji zastopane. Druga vzhodna polovica pa obsega vse dežele ogrske krone, in te so: kraljevina ogrska, velika kneževina sibíjnska (erdeljjska), kraljevina hrvatska in slavonska, vojaška krajina in mesto Reka z okolico. Obe polovici skupaj imenujemo avstrijsko-ogrsko monarhijo. — Dežele ogrske krone stojé pod državno upravo Magjarov (izgovori: Madžarov), ki se po deželi tudi Ogri imenujejo.

Glavno mesto Magjarov je Budapešta, ki šteje 259.000 prebivalcev. Pod magjarsko deželno upravo spada blizu do 16 milijonov prebivalcev, a Magjarov samih se šteje le okoli 5 $\frac{1}{2}$ milijona. Drugi so Slovani, Židje in Nemci.

Magjari so tatarskega rodú. Njih prvotna domovina je srednja Azija, a že v teku 9. stoletja so prilomastili do podonavskih pokrajin ter se so naselili v denašnej Moldavi in Besarabiji. Tukaj so se jih posluževali Bizantinci (grški cesarji) v bojih z Bolgari, ter so jih imeli za svoje zaveznike, a ravno o tej priložnosti zjediniли so se Bolgari s Pečenegi, napadli so njihovo nezavarovano deželo ter se je polastili. Morali so si tedaj iskati nove domovine, katero so v nižinah ob srednjem Dunavu in Tise, kjer še dandanes prebivajo, tudi našli.

Najimenitnejši med kralji, ki so v novejši domovini pozneje nad njimi vladali, je sv. Štefan, ki je tudi patron ogrske dežele. Magjari obhajajo njegov god dné 20. avgusta; na ta dan je ondu zapovedan praznik. S svetim Štefanom, ki je vladal okoli 10. stoletja, začelo se je na Ogrskem tudi krščanstvo in ravno ta vladar se je smel prvi imenovati kralja, kateremu je poslal papež Silvester II. dragoceno krono od zlatá, ter mu dal nazív „kralj ogrski.“ A pozneje, ko je prišla ogrska dežela pod avstrijskega cesarja, prenesel se je tjà tudi naslov, in tako se naš presvitli cesar še zdaj imenujejo „apostolski kralj ogrski.“

Magjari so večinoma visoke rasti ter še precej ugodne lepote; sicer pa so mongolskega plemena. Daljne svoje sórodnike imenujejo Turke, Laponce, Kalmíke in Čude, a to zaradi tega, ker se pri jeziku vseh teh narodov jednaka sestava besed nahaja.

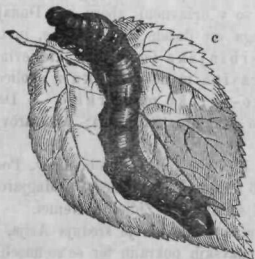
Za šolstvo in občno duševno izobraženje se je zadnjih 20 let na Ogrskem mnogo storilo. A vendar je po nekaterih krajih Ogrske šolstvo še jako zane-marjeno; malo šol je in še te so slabo uravnane in slabo obiskovane.

Ogrska dežela je po nekoliko gorata, po nekoliko pa nizka in ravna. Nižava obsega malo ali gorenjo in véliko ali dolenjo ogrsko ravnino, višava pa se loči v alpski in karpatski svet. Vse Ogrsko do malega visi k črnemu morju, le majhen okrajek ónkraj visoke Tatre je naklonjen k baltiškemu morju. Glavna reka ogrske dežele je Dunav, ki se izliva v črno morje.

Posebno zanimiva je na Ogrskem živinoreja; po ravninah redé v velicem številu goveja živino in konje.

Priredopisno - natoroznansko polje.

Sviloprédka.

Po letu vidite letati lepe, pisane metulje, ki vam delajo mnogo nedolžnega veselja. Metulji se naredé iz mešičkov, v katere se izpremené gosénice. Gosénice so zelo požrešne ter drevju in drugim raslinam silno škodljive. Koristne so nam samo óne gosénice, ki živé ob murbovem pérji, in ki jih imenujemo svilne gosénice ali sviloprédke. O teh gosenicah vam hočem danes nekoliko povedati.

Svilni metulj (Seidenspinner, *Bombyx mori*) je priprost, belčast metuljček debelega trupla, ki ima ob robu prirezana krila. Ta metulj je jedini, ki ga človek vzreja na veliko. Njegova prvotna domovina je Kitáj, Indija, sploh Azija. Kitajci so na tega metulja mnogo mnogo let zelo pazili, da bi ne šel preko njih meje, kajti v ónem starem času drugi narodi še niso znali, kako se prideluje svila. Še le pozneje, 560. leta po Kristovem rojstvu so Grki in Rimljani izvedeli, odkod in kako se dobiva svila, ki je bila pri njih v tolikej ceni, da so jo z zlatom odvagovali. Dva grška meniha, tako se pripoveduje, prinesla sta z veliko nevarnostjo svojega življenja, v votlih palicah jajca tega metulja v Carigrad, ter sta tako Indijancem in Kitajcem naredila veliko škode. Polagoma se je potem razširjala reja tega koristnega metulja po Grškem, Laškem in južnem Francoskem, kjer se še dandenes mnogo tisoč ljudi živi s pridelovanjem in izdelovanjem svile. Tudi pri nas se sviloreja že vedno bolj razširja.

Svilnega metulja samica izleže v nekoliko dneh 400 do 500 jajčec, ki so velika kakor proséno zrno. V pomladi, sredi ali konec maja meseca, kadar bela murva, jedina hrana teh živalcev, listje požene, izlezejo iz jajčec gosénice, ki so zelo požrešne, hitro rastejo in se po štirikrat lévijo. Navadno dorastejo v štirih tednih. Dorasla gosenica je 6 centimetrov dolga, gola, bela, in nosi rožiček na predzadnjem členu. Zdajci začne presti, ter potrebuje v to 3 ali 4 dni; potem se zavije v mešiček. Ta mešiček (kokon) je kakih 1000 pedí dolga nitka, katera je prečudno zravnana in z nekim sluzom utrjena. Mešiček ali kokon ima velikost in podobo golobjega jajca. Posamezne plasti v mešičku pa niso jednake. Zunanji rahli ovojek nam daje tako imenovano kosmato svilo (Florettseide); srednja plast obstoji iz prave, nezamršene niti, ki je blizu do 316 metrov dolga in daje najdražo svilo; notranja plast je jako zmetena ter daje tako imenovano svilno vato. — Ako se dá mešičku dosti časa ležati, pride iz njega nečeden metulj, kateri je bel z rujavkastimi progami in tudi s tako liso na sprednjih perutih. Izlésti se pa dá le tistim metuljem, kateri so odločeni za pleme, a to zaradi tega, ker se preja ne dá izviti, ako je pretrgana pri luknjici, iz katere je prilezel metulj. Vsi mešički, kateri niso

odločeni za plemo, denejo se v peč, ki je tako gorka, kakor za kruh, zato, da se pomoré. Potem se nitka prav varno zmotá in podéla v svilo.

Svilorejcem je treba zeló paziti, da mu gosénice ne izlezejo, predno nima dovolj pripravljene hrane, kajti sviloprédkam je treba zmirom dovolj svežega murvinega listja, da ne stradajo.

M a k.

Gotovo da poznate lepo cvetoči mak, kate-rega je včasih vse polno na vrtu po gredáh; zatorej se tudi imenuje vrtni mak (*Papáver somníferum*). Ta rastlina je med makovci najimenitnejša. Korenino ima vretenu podobno, steblo k višku stoječe, 63—94 centimetrov visoko, ki je višnjavo-zelenkaste barve. Listi so podolgasti, ob robu izrobljeni, nazobčeni ali pa narézani. Steblo in listi so z belim mlečkom napolnjeni. Cvetovi so veliki, temno-rudeče barve, včasih tudi bolj blede ali pa popolnem beli ter stojé pozamezno na dolzih pecljih. Semenska glavica ima mnogo prédalov in mnogo semena v sebi. — Mak je doma v jutrovih deželah, a tudi pri nas ga pogostoma sejejo zaradi drobnega oljnatega semena. V jutrovih deželah in v vzhodnej Indiji zarezujejo nezrele glavice, da teče mleček iz njih, ki daje posušen tako imenovani opij, ki

je zeló omamen, pa tudi strupen. Azijanci se radi vpijanijo ž njim, kar pa njihovemu zdravju zeló škoduje. Tudi na Turškem si pripravljajo iz makovega mlečka opij; pri nas ga imajo po lekarnah za imenitno zdravilo.

Otroci pišejo.

Slavko prosi továriša za odpúščenje:

Preljubi Andrejček!

Ko sva včeraj skupaj igrala, razžalil sem Te kakor še nikoli. In Ti si mi bil vedno tako dober in prijazen. Glej, meni je od srca žal, da sem bil včeraj tako neroden. Obžalujem svoj pregrešek in Te prosim, da mi odpustiš; nikoli Ti več kaj žalega ne storim. O kako že težko čakam Tvoje prijazne besede! Takój mi bo laže pri srci, ako si zopet moj dobri in zvesti prijatelj. Odpíši hitro svojemu odkritosrčnemu prijatelju

V Železnikih

Slavku.

Andrejček piše Slavku:

Ljubi moj Slavko!

Od srca Ti rad odpustim, ker vidim, da Ti je žal, da si me razžalil. Tudi meni je bilo hudó brez Tebe, svojega dobrega továriša. Bodiva si zopet dobra in prijazna, ter ne misliva več na to, kar se je včeraj zgodilo. Zvečera pridem k Tebi ter te vzamem s seboj k svojemu strijcu; ondu bova igrala in se prav dobro zabávala. Da si mi zdrav!

Tvoj

V Železnikih

Andrejček.

Razne stvari.

Kratkočasnice.

* Nek človek je stavil s svojim prijateljem, da sné tri in pol ducata jajec. Tega mu ni hotel nihče verjeti. Prinesli mu so tedaj 42 jajec. A prekanjenec jih sné najpred tri, in potlej še šest, to je devet jajec, in dobil je stavo.

* Nek žid pade pijan s konja, in okrog stoječi se mu iz vsega grla smejejo. Sram je bilo žida, razjezi se in reče: „Norci, čemu se smejete; ali ne veste, da ne morem v zraku obviseti!“

* (Modri Jakec.) V nekej šoli pripovedujejo gospod učitelj svojim učencem, kako dobro je, da zna človek računati na pamet. „Poslušajte otroci,“ rekó gosp. učitelj, „da bodete to spoznali, povedati vam hočem nek izgled, ki sem ga sam doživel. Necega dné se izprehajam memo bližnjega potoka. Ondu me sreča ribič ter mi ponuja rakov, da jih najkupim. Jaz ga vprašam: „Koliko rakov imate?“ Ribič mi odgovori: „Deset!“ Jaz ga vprašam dalje: „Po čem so raki?“ On odgovori: „Jeden rak po 10 kr.“ Jaz: „Koliko tedaj treba, da vam plačam za vse rake?“ Ribič: „O gospod, tega ne vem, ker se nisem učil računati na pamet.“ — „Glejte otroci, kako dobro je bilo, da sem znal jaz računati na pamet. Kaj mislite, kaj bi bili vi storili v tem slučaju.“ (Otroci molčé). — Učitelj: „Nu, ali nihče ne vé povedati tega?“ (Jakec v zadnji klopi vzdigne rokó). Učitelj: „Ali vas ni sram, da mali Jakec tam v zadnji klopi to zna, a vi ne znate tega! Nu Jakec, povédi nam ti, kako bi bil z ribičem to stvar uravnal?“ — Jakec: „Jaz bi bil vsacega raka posebej plačal!“

* Učitelj vprašajo sosedovega Jožka, kaj je ljudém potrebnjše: mesec ali solnce? — „Mesec,“ odgovori Jožek, „ker po dnevi je že tako svetlo, če tudi ni solnca!“

Odgonetke uganek v 8. „Vrtčevem“ listu.

1. Pijavka; 2. Muha; 3. Led; 4. Petelin; 5. Lonec z maslom; 6. Hrast; 7. Mrlič in ljudje, ki ga nesó; 8. Mlin; 9. Denar; 10. Valovi; 11. Vihar, ker on jih dela in vzdiguje; 12. Oralo (plug); 13. Klobuk.

Prošnja.

Prvi zvezek „Knjižnice slovenske mladini“ pod naslovom „Dragoljubci“ je že davno na svitem in stoji trdo vezan 45 kr. Predno prvega zvezka toliko ne razprodamo, da poravnamo vse svoje troške, ne moremo z drugim zvezkom na dan. Prosimo tedaj vse rodoljube in prijatelje slovenske mladine, da bi delali na to, da se prva knjižica kmalu razširi med našo slov. mladino ter da tem preje spravimo na dan drugo knjižico, ki bo obsezala zeló podučno daljšo povest.

Prihodnjo „Vrtčevo“ število“ primorani smo obustáviti vsem ónim našim naročnikom, ki nam naročnine do zdaj še niso poslali. Prosimo, naj se torej vsak podviza z naročnino, kdor je še ni plačal.

Uredništvo „Vrtčevo.“

LISTNICA. Gosp. A. K. v Ž.: Črtice iz ruske zgodovine so nam za denašnji list prepozno došle; tedaj prihodnjič. Da ste nam zdravi! — J. K. v M.: Tudi Vaš spis o rastlinah nam je došel prekasno, ne moremo tedaj, da bi ustregli Vašej želji. — P. S. v M.: To je res, ako bi vsak učitelj le po dva iztisa „Dragoljubcev“ spravil med slovensko mladino, lahko bi takóž začeli z drugim zvezkom naše „Knjižnice za slov. mladino.“ A Bog zná, koliko let treba bo čakati, predno se prvega zvezka razpečá toliko, da poravnamo vse troške, ki nam so narasli po tej knjižici. Dajte, navdušajte svoje tovariše, da tudi óni kaj storé v to svrho.